

Náučný chodník Dobšinský chotár



Kraj:	Košický
Okres:	Rožňava
Geomorfologická jednotka:	Slovenský raj
Geologická jednotka:	gemerské pásmo
Chránené územie:	Národný park Slovenský raj
Prístup:	bus Stratená, Dobšinská Ľadová Jaskyňa a pešo po modrej turistickej značke 200 m; vlak Dobšinská Ľadová Jaskyňa a pešo náučným chodníkom Mokrade Hnilca a po modrej turistickej značke 800 m
Východisko:	Stratená, Dobšinská Ľadová Jaskyňa, 200 m južne od parkoviska pri štátnej ceste č. 67
Trasa:	Stratená, Dobšinská Ľadová Jaskyňa, 200 m južne od parkoviska pri štátnej ceste č. 67
Dĺžka, prevýšenie:	300 m, prevýšenie 20 m
Čas prechodu:	0,5 h
Počet zastávok:	10
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, banícke, geovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Chodník vedie po krátkej okružnej odbočke z modrej turistickej značky.

Rok otvorenia: 2020

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Mestské lesy Dobšiná, s. r. o., Turecká 54, 049 25 Dobšiná, tel. 058 / 7941 291

Aktuálny stav: Chodník je v dobrom stave.

Poznámka: Medzi vlakovou zastávkou a turistickým informačným centrom pri štátnej ceste vedie náučný chodník Mokrade Hnilca.

Upozornenie: Pre prípadný vstup do blízkej Dobšinskej ľadovej jaskyne treba mať primeraný odev a obuv, keďže priemerná teplota v zaľadnených častiach je okolo -3 °C.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie v spojení s návštevou ďalších blízkyh náučných chodníkov, prípadne aj Dobšinskej ľadovej jaskyne (pozri poznámku vyššie).

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Stratená. Obec severne od Dobšinej v údolí rieky Hnilca v južnej časti Slovenského raja. V minulosti banícka osada, známa vysokými pecami, ktoré postavili v roku 1783 Csákyovci. Neskôr prešli do vlastníctva Coburgovcov. Posledná vysoká pec pracovala do roku 1927. Obyvateľstvo sa zaoberalo ťažbou dreva, stavbou okolitých tunelov a prácou vo vysokých peciach. V obci sa dodnes zachovali zvyky, oslavy Slovenského národného povstania a oslobodenia obce. V kaplnke, postavenej okolo roku 1800, sa nachádzala drevená plastika Márie Magdalény z dielne Majstra Pavla z Levoče. Dnes je umiestnená v rímskokatolíckom kostole.

Dobšiná. Staré banské mesto medzi Popradom a Revúcou na styku Revúckej vrchoviny a Volovských vrchov v údolí Dobšinského potoka a jeho prítokov nad jeho ústím do Slanej. Od založenia (po roku 1326) sa v jeho okolí ťažili rozličné kovy: striebro, železo, meď, kobalt, nikel a ortuť. Ťažba rúd sa skončila v 19. storočí. V roku 1680 postavili v Dobšinej prvú vysokú pec na Slovensku. Hutnícka výroba tu zanikla koncom 19. storočia. Severne od mesta je vodné dielo Dobšiná s hydroelektrárnou, prečerpávajúcou vodu do vodnej nádrže Palcmanová Maša. V historickom jadre mesta sú viaceré klasicistické domy. Dominantou Dobšinej je pôvodne neskorogotický evanjelický kostol. V centre sa nachádza neorenesančná radnica z roku 1870 a na okraji mesta sú pozostatky hámrov, mlyna a pily. Na základe náhodného objavu banskej mapy a ďalších historických dokumentov z roku 1876 bola pri samom severnom okraji územia mesta v blízkosti Dobšinskej ľadovej jaskyne nedávno lokalizovaná unikátna prieskumná štôľňa, v ktorej sa v minulosti zisťovala využiteľnosť zásob hnedého uhlia, čomu je venovaný práve tento náučný chodník.

Národná prírodná pamiatka Dobšinská ľadová jaskyňa. Chránené územie v Slovenskom raji vo svahu v doline Hnilca nad obcou Stratená na severovýchod od Dobšinej. Vyhlásené v roku 1964 na ochranu 1 232 m dlhej a 112 m hlbokoj inaktívnej fluviokrasovej jaskyne s ľadovou výplňou. Charakterom zaľadnenia patrí medzi najvýznamnejšie jaskyne na svete. Je súčasťou systému Stratenskej jaskyne. Vznikla v druhohorných stredotriasových svetlých steinalmských a

wettersteinských vápencoch stratenského príkrovu pozdĺž tektonických porúch bývalým ponorným tokom Hnilca. Až tu si uvedomíme, ako hlboko sa Hniliec zahĺbil od konca terciéru, keď súčasný tok leží o cca 130 m nižšie. Vchod do jaskyne leží v nadmorskej výške 971 m. Prepadnutím jaskynných priestorov (priepasť Duča) vznikol vrecovitý priestor s kumuláciou studeného vzduchu a ideálnymi podmienkami pre tvorbu ľadu. Má jeden otvor, ktorým sa cez zimu dostáva do vnútra studený vzduch a ten sa udržuje počas celého roka. Priemerná teplota v jaskyni sa pohybuje od $-3,9\text{ }^{\circ}\text{C}$ v zaľadnených do $+3,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ v nezaľadnených častiach. Ľadová výplň sa vyskytuje vo forme podlahového ľadu, ľadopádov, ľadových stalagmitov a stĺpov. Zaľadnená plocha je $9\,772\text{ m}^2$, objem ľadu viac ako $110\,100\text{ m}^3$. Najväčšia hrúbka ľadu $26,5\text{ m}$ je vo Veľkej sieni. Patrí medzi prvé elektricky osvetlené jaskyne na svete (1887). Známa bola aj letným korčuľovaním, ktoré sa prvýkrát uskutočnilo v roku 1893. V roku 2000 bola zapísaná do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Je sezónne (v lete) prístupná po 515 m dlhom okruhu (30 min). Vede k nej náučný chodník k Dobšinskej ľadovej jaskyni.

Národný park Slovenský raj. Slovenský raj je krasové horské územie juhozápadne od Spišskej Novej Vsi, považované za jednu z najkrajších prírodných oblastí Slovenska. Z geomorfologického hľadiska patrí do Spišsko-gemerského krasu. V geologickej stavbe prevládajú triasové vápence, v menšej miere sa vyskytujú aj dolomity. V oblastiach budovaných vápencami sú dobre zachované zvyšky zarovnaných povrchov z obdobia terciéru. Najstarším je mierne zvlnená severozápadná časť planiny Glac, kde sú zachované reliktory staropaleogénneho reliéfu (okolo 40 mil. rokov). Rozsiahly zarovnaný povrch z mladších treťohôr (6 mil. rokov) predstavujú krasové planiny s nadmorskou výškou $1\,000 - 1\,110\text{ m}$, ako sú Glac, Geravy, Skala, Pelc a iné. Sú dotvorené krasovými formami (závrty, úvaly, ponory, škrapy), vo veľkej miere aj podzemnými (jaskyne a priepasti - unikátny je komplex Stratenskej jaskyne). V reliéfe dominujú okrem spomínaných krasových planín riečne doliny, ktoré územie zarovnaného povrchu rozčleňujú. V okrajových častiach sú to kaňonovité doliny Hnilca a Hornádu. Do planín sa zarezávajú mnohé tiesňavy, napr. Veľký Sokol, Malý Sokol, Kysel, Piecky, Suchá Belá a iné. V tiesňavách nachádzame vodopády, skalné stupne, kaskády a pereje. Slovenský raj bol pôvodne vyhlásený v roku 1964 ako druhé veľkoplošne chránené územie (po TANAPe) a vôbec prvá chránená krajinná oblasť (CHKO) na Slovensku. V roku 1988 namiesto CHKO Slovenský raj vznikol Národný park Slovenský raj. Tento bol v roku 2016 novo vyhlásený s novou vnútornou štruktúrou (zonácia). Zároveň je územím európskeho významu Slovenský raj ako aj chráneným vtáčím územím Slovenský raj (súčasť sústavy Natura 2000).

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Dobšinský chotár
2. Regionálna banícka a hutnícka história
3. Mapa okolia Dobšinej
4. Výskyt uhlia v regióne
5. História a prítomnosť mesta Dobšiná
6. Nemí svedkovia baníckej histórie
7. Prieskumná štôlna na overenie uhlia
8. Krásy dobšinských baní
9. História cestovného ruchu
10. Šport v okolí
11. História Mestských lesov Dobšiná

Informačné panely v teréne nie sú číslované.







